

„Učiteljski Tovariš“ je „protikrščanski“ list, kakor da bi bil „monistično glasilo“ kakšnega Haackla, in tov. in tovarišice Zavezinih društev so prvoborniki svobodomiselstva, ki dobijo najbrž prvi sedež pri kongresu prostozidarjev, ki se bo vršil v Pragi! — Takšen ali sličen utis odnese tisti, ki čita ognjevit članke v imenovanih listih vsaj z malo pozornostjo. — Ne vem, kdo je pisec teh golod gnojnice. — Vem pa, da dela Slomškova zveza na ta način propagando in reklamo za svojo že popolnoma obrabljeno firmo.

Ker je „Učiteljski Tovariš“ sploh preveč obziren napram ljudem takšne mentalitete, mu še za to hvaležnost očitajo, da se je njegovo učiteljsvo potuhnilo, ker se boji krščanskih učiteljev.

Nedavno sva šla z dobrohotnim, popolnoma nepolitično mislečim starčkom v mesto. — Ko mu v teku razgovora povem, da sem učitelj, me vpraša z nekakšnim komičnim rešpektom, če nisem nemara pri tistih učiteljih zraven, ki kolnejo Boga in so zavrgli cerkev in vse, kar je krščanskega. — Na moje malce začudeno vprašanje, odkod tako sumničenje, mi odgovori približno tako-le:

Saj naši časniki zdaj toliko pišejo, kako ste brezumni in kako hočete ljudstvu vero vzeti!

Ali se zavedate gg. odgovorni uredniki, kako si obkladate vest in kam vodi takšna pisarija, ki je v resnici le „lov na kaline“?

Recite to pisci imenovanih strupenih člankov le o takšni učiteljski organizaciji, ki stoji na prostozidarskem programu ali magari o takšnih učiteljih, ki so se javno izrekli za tak program.

Ne trdite to pa o nepolitični organizaciji, ki je med najtolerantnejšimi. — In potem še hočete v stanovskih zadevah le z nami združiti, prijatelji Slomšk. zveze?

Ne, ne bo se Vam posrečilo, prijatelji demagogi, da bi zrevolucionirali krščansko misleče ljudstvo proti nam, ki so nam bili vedno sveti nauki Jezusa Kristusa, največjega propovednika ljubezni med človeštvom!

Uganjajte demagogijo v svojem strokovnem glasilu, ali v „pro domo“-dopisih, v kolikor Vam ljubo in drago, a ne odlagajte svojega strupa v glasila, ki so namenjena ljudstvu!

Demokratizem in socijalna pravičnost.

Zalotil je volk ovco na paši. Vsevpred je objedala travo in cvetje in grmovje. Tako je nahrnul volk: „Kje ti je cur demokratizma in socijalne pravičnosti? Kako da ugonabljáš travo in cvetje in grmovje, ki ti tudi rado živejo? Ali ni dal Bog svobode živim stvarim, da se razvijajo, da žive in se vesele življenja? An imaš pravico, da jim kratiš to svobodo? Ne in petnajstkrat ne! Ali ima sploh kdo to in tako pravico? Ne in dvajsetkrat ne!“ Ripec nato je pomislil: „Sam jaz sem izjema,“ pa je požrl ovco.

Tisti odlok se glasi: V. š. sv. je z odlokom z dne 25. maja 1920, št. 5551 odločil: Načelo demokratizma in socijalne pravičnosti stremi za tem, da bodi ves pouk brezplačen. Treba bo odpraviti šolnino, torej tudi pristojbino za izpite. Tretji odstavek čl. 210. dok. šol. in uč. reda govori že zdaj o izpiti, ki ni zanje plačati nikake pristojbine. Zato se V. š. sv. ne zdi umestno in nujno potrebno, da bi predlagal za prehodno dobo poverjeništvu za uk in bogočastje, naj izpremeni čl. 210. š. in uč. reda.

Res je! Čemu neki. Pet učiteljev dobi 12 K, to je četrta vina in vsakemu žemljo zato, da izprašajo privatnega učenca. Naj dotičnih rajši sam izpije četrta vina in poje pet žemelj, bo vsaj vedel kdaj je delal izpit, ki mu odpre pot v življenje!

Drugi odlok pa tako: Poverjeništvu za uk in bogočastje je z razpisom z dne 23. marca 1920, št. 429. odredilo: ... da se odslej nadalje zvišajo pristojbine v naslednji izmeri: 1. Pri izpiti za ljudske šole na 50 K, 2. pri izpiti za meščanske šole na 70 K, 3. pri izpiti za pomožne šole na 70 K itd.

Prav tako! Še premalo je. Ko bi danes imel v žepu izpičevalo, da sem znožen slovenščine, bi dal rad dvakrat 70 K. Dva meseca bi ne šel k Balonu, in shramba za denar bi bila v redu, pa slovensko bi znal.

Naš mestni šolski svet pobira od vseh učencev, ki so jih iz tujih okolišev po 50 K šolnine zato, ker zavzemajo v šolski sobi 500 dm³ prostora. V mestnem šolskem svetu sem sam glasoval za ta davke. Pa sem imel slab oziroma dober namen pri tem. Nemci so pobirali samo po 30 K in so denar uporabili za stanarino učiteljem. Takole sem kalkuliral: Čim več bomo nabrali, večja bo stanarina. In sem glasoval in se urezal. Bili so lepi tisočaki, sam sem jih pomagal nabiti.

Stvar je pa taka. Če rečem ženi naj mi da kos klobase, se odreže, da je več dni kot klobas, da pa le. Mestni šolski svet je tudi rekel, da je več milijonov dolga kot mesecev v letu, pa ni dal ničesar. Bila je to kazen za zahrbtnost. Mar bi glasoval v smislu višjega šolskega sveta: pouk brezplačen. Prav ima tovariš Fabinc, ki trdi, da pri nas neslomškarjih ni krščanske morale.

Oj ti nesrečna socijalna pravičnost in pa temokracija! Kje vraga so izkopali besedo, da straši po svetu pravične ljudi. In ko bi človek vsaj razumel nje pomen in bistvo. Izpočetka sem si mislil takole: Šli bomo na delo, eni tu, drugi tam. „Višjih“ in „nižjih“ ni „predpostavljanih“ in „zastavljenih“ ni. Oni pride na tvoje mesto, ti na njegovo. Če potrebujemo svetovalca ga izberemo skupaj izmed najzmožnejših. Če se ne obnesem mi poveš, če se ne obnašam prav, ti povem, vse brez jeze in sovraštva. Kakor v dobro urejeni tvornici...

Izgini sen! Danes sem že izprevidel, da sem si pomen besede tolmačil popolnoma krivo. Quod licet Jovi...

Drag. H.

Čitanka za meščanske šole.

(Na vprašanje g. tov. Brinarja v 23. šte. „Učit. Tovariša“.)

I. Zahtevamo, da imej absolvent mešč. šole primeren nazor o naših duševnih velikanih. Ta je mogoč le, če mu je bila snov ob koncu študijske dobe podana zaokrožena — pregledno. Če se ni zbrana v knjigi, jo mora zbrati učitelj sam, če je pa v knjigi, je olajšano delo učitelja, najbolj pa učenca. Danes velja 3. razr. splošno za končni razred. Zato naj bi bila v čitanki snov razdeljena po zastopnikih slovtva, po vrsti kakor so živeli (brez ozira, je li pesnik ali pisatelj, prirodoslovec ali potopisec itd.; — razne struje, dobe, boji v slovtvenem pouku na mešč. šoli itak ne pridejo dosti v peštev). Kot uvod poglavja naj bi bilo najvažnejše iz življenja dotičnika, kolikor je pač odločilno za njegova dela. Zatem naj bi bili samo naštet sestavki, pesmi, ki so jih učenci že čitali v 1. in 2. razr. (po čitankah), potem naj bi prišli novi proizvodi, razvrščeni primerno sklepu, ki naj bi obsegal kratko karakteristiko pisatelja. — To bo tudi sigurna pot najti prave bisere naše literature, in bodo izginili iz knjig sestavki, ki so že vnaprej obsojeni, da jih nikdar ne čitamo, ali pa samo z nevoljo ker ni drugih. — Ob koncu knjige bi ne bili odveč kratki obrisi jugoslovanske, severoslovanske, svetovne literature kratak pregled kulturnih institutov Jugoslavije, znanstvenih in književnih revij slovenskih in seveda tudi nekaj poetike.

II. Vsaj nekoliko moramo poznati tudi slovtvo naših bratov. Izbrati je mogoče samo nekaj prvakov, te pa v originalu. Stremiti moramo sicer za tem, da Srbi opustijo svojo nemoderno pisavo. Hrvatje svoje ne bodo opustili in mi svoje tudi ne. Prevelike koncesije cirilici se mi ne zde zato umestne. (Ne vem, če Srbi v svojih gradi, šolah gojijo hrvaščino [zaradi pisačev!])

Z ozirom na visoke cene knjig je pa gotovo bolj ekonomično uvrstiti v čitanko recimo za eno desetino knjige hrvaškega teksta in za eno petdesetino cirilice, kakor pa uvajati za srbohrvaščino posebno učno knjigo. Iz istega razloga bi bilo pridejati slovnici par listov srbohrvaške slovnice. J. Bernot.

Kje so suplentke?

V zadnji seji višjega šolskega sveta je bil sprejet predlog, da si morajo one mlade učiteljice, ki supilirajo v Ljubljani, pa imajo že usposobljenostni izpit, a še ne stalnega mesta, poiskati stalno mesto zunaj Ljubljane, ker s prihodnjim šolskim letom ne dobi nobena več službe v Ljubljani.

Učiteljice, službujoče po deželi, moreno le odobravati navedeni ukrep višjega šolskega sveta. Vse imamo enake dolžnosti, pa naj imamo tudi vse enake pravice! Zakaj bi nekatere mlade učiteljice iz takozvanih „boljših hiš“ — hotele imeti kot parasiti več ugodnosti, udobnosti in pravic v našem stanu? Naj tudi te „dame“ poskusijo podeželsko življenje! Zeleti bi bilo leto, da bi se zgoraj navedena določba uveljavila tudi za vsa ostala provincijalna mesta po Sloveniji, kjer kar mrgoli mladih učiteljic brez stalne službe, potem pa ne bo več manjkalo suplentke za šole po vaseh in hribih! —

V ilustracijo po remeduri kričečih razmer bodi navedeno kot konkreten slučaj — sledeče: Na Gorenjskem, v prijaznem mestu „x“ živi doma pri svojih starših okrog „osem“ mladih učiteljic, ki imajo že vse večinoma usposobljenostni izpit in vse cakajo na stalno nameščenje v „x“. Nobena noče iti službovat na de-

želo, vse željno čakajo, kdaj pojde starejša učiteljstvo domače šole v pokoj, da bi potem one prišle na njih mesta. Sedaj se pa pulijo za suplenture na domači šoli in starejša učiteljstvo podpira celo lenobo tem izvoljenkam na ta način, da gre na dopust, samo da pride katera izmed njih do zaželenje suplenture. Poučevati hočejo samo v mestu, kmečkih šol se ogibljejo in bojijo. Spomladi 1919 je v 1 uro oddaljenih T... zbolela učiteljica S... in odšla na daljši dopust, pa nobena izmed navedenih učiteljic ni hotela iti v T... za suplentko, da si je ena izmed njih že pred 5 leti maturirala, pa še doslej — radi pomanjkanja predpisane 20 mesečne prakse — ni napravila usposobljenostnega izpita. V T... so bili otroci skoro eno leto brez pouka, ker so te izvoljenke rajše posedale doma brez službe, kakor da bi se bila katera ojunčila in šla suplirati v T... — Letos v aprilu je g. nadzornik K. ponujal dvema izmed njih začasno nameščenje v V. pri M...; pa nista sprejeli; ker V. ni mesto, ampak od železnice oddaljena vas. O eni izmed teh dveh se je izrazila njena teta: „Naša E. pa že ne pojde v V..., ona je prefiná, da bi šla na kmete.“ —

V trideset ure oddaljenih S... še pred 10 leti ni bilo šole, potem se je zidala nova šola in otvorila dvorazrednica, ki je povsem zadoščala ondotnim potrebam. Letos se je pa tem mladim učiteljicam na ljubo otvoril na šoli v S... 3. razred, vzporednica in oddelek za hribovce. — In kaj rečejo ljudje k temu? Kmetje v S. godrnjajo, meščani v x... se pa zgražajo in smeji, ker bo kmalu vsak otrok v S... imel svojo učiteljico. Čemu to? Odgovor je enostaven; samo nekaterim profesorom na ljubo!! Z ozirom na stalno nameščenje bi bilo želeli, da bi se nameščale v mestih in njih najbližji okolici samo one učiteljice, ki dokažejo z dekreti, da so se „vicala“ najmanj 10 let na šolah po vaseh, daleč proč od železnice in mestnega življenja. Vsaka učiteljica, brez razločka stanu in političnega mišljenja, naj v mlajših letih, ko je čila in zdrava poizkusi „dobrote“ od železnice oddaljenega vaškega življenja, trud in napor celodnevne pouka na eno- in dvorazrednicah. Starejše gospe in gđ. tovarišice pa naj bi dobile službo v mestu, nje najbližji okolici, ali kakem večjem kraju ob železnici. Tako bi bilo umestno in pravično! Sedaj se prakticira pa ravno narobe! Mlade učiteljice, katerih se drži še šolski prah iz učiteljščice, pa imajo slučajno dobro protekcijo in službujejo v mestih in večjih krajih po Sloveniji; dočim morajo starejše gospe in gospodične tovarišice, ki imajo že po 15 ali celo več službenih let, a nikake protekcije, samotariti in se truditi po šolah na deželi. Ali so morda učiteljice po vaških in gorskih šolah učne moči II. vrste?

Višji šolski svet naj blagovoli resno preudariti, da je v navedeni zadevi treba temeljite remedure, ako hoče pri oddaji učiteljskih služb uveljaviti pravičnost in enakopravnost!

Ako je pa katera izmed cenjenih tovarišic drugačnih nazorov, pa prosim, naj blagovoli taiste objaviti.

Učiteljica z dežele.

Š:

Javna kvalifikacija.

Padle so tako ostre besede, da ne morejo biti v korist učiteljstvu. Desetletja smo o tem razpravljali, časa je bilo dovolj za stvarne, dobre predloge. Poverjeništvu je vpoštevlo dosedanje nasvete in želje učiteljstva.

Že pred 15. leti sem razpravljal o javni kvalifikaciji in tudi sedaj sem se še zanimal za stvar, a sem šele po izdanem odloku prvič slišal, naj voditelji ne ocenjujejo učiteljstva. Najbrž mi ni prišlo na misel, da je to mogoče, ker imajo to uvedbo vsi uradi (sodnija, davkarija, financa, itd.) in mi hočemo biti tudi uradniki.

Nadzorniki potrebujejo informacij. Ali ti je ljubše, da dobi ustna poročila. Je vendar boljše za učitelja, če je za oceno vodja odgovoren, kakor da zbira nadzornik informacije, katere nikdo ne more kontrolirati.

Ako je vodja dober tovariš, se njegove ocene ne bojim, ako sva v sovraštvu, potem želim, da predloži pisno oceno, katero kontrolira in regulira komisija.

Vesten nadzornik bo vesel, da ne nosi sam odgovornosti, temveč tudi učiti zastopnik in voditelj. Nenaklonjenega nadzornika se lože ubranim, ker sodeluje pri oceni moj voditelj in učiteljski zastopnik. Možnost pristranosti je zmanjšana, odpraviti se seveda ne da.

Možnost pristranosti je pri vsaki oceni, tudi pri razporedovanju v ljudski šoli, srednji šoli itd., radi te grde možnosti, pa se razredovanja ne da odpraviti.

Čitam in čitam odlok poverjeništvu ter ga pozdravim kot lep napredek in izboljšanje našega pravnega stanja.

Osebnost bi mi pa bilo prav ljubo, ako bi me šolska oblast odvezala dolžnosti ocene. Imam prav delovne, ljube tovariše, vendar jim v vseh točkah ne bom pisal I.

Zakaj sem proti ocenjevanju učnih moči po šolskih voditeljih?

1. Trpela bi enotnost in enakost ocenjevanja učnih moči enega in istega okraja, ker ima vsak voditelj svoje posebne nazore in svoje posebno merilo.

2. Malokje vlada med učnim osebjem iste šole pravo razmerje in prava distanca med šolskim vodjo in drugimi učitelji, ki je neobhodno potrebna za stvarno sodbo: ako je razmerje preintimno, se lahko mnogokaj spregleda ali pa kak nasvet, mignilaj in ukaz ne izvrši: če je pa razmerje bolj napeto, se pa zgodijo druge, prav neljube nepravilike.

3. Priporočal bi sledeče postopanje: Okrajni šol. nadzornik nadzoruj vsako učno moč svojega okraja. Učne moči pa, ki dobe poprečno slabši red nego tri, pa nadzoruj še kak drugi, recimo potovalni nadzornik posebej. Ta predba bi bila sicer z večjimi stroški zvezana, toda država, ozir. narod bi imel velik hasek od nje, ker bi se prizadevali učitelji takim potom gotovo privadili redu in delu. Torej večkratno nadzorovanje malomarnih!

Jakob — ič.

HREN:

Naredba štev. 97 in usposobljenostni izpiti.

(Šolskim oblastim v pomislek.)

„Tovariš“ je prinesel v 22. šte. vest, da je poverjeništvu za uk in bogočastje ukinilo z razpisom dne 14. aprila 1920 št. 1557 nekdanjo cesarsko naredbo z dne 4. aprila 1916 drž. zak. št. 97 glede pripustitve učiteljev-vojakov k usposobljenostnem izpitu. Ta naredba velja potemtakem samo še za novemberski termin 1920.

Poverjeništvu je napravilo s tem ukinitjem veliko krivico našim mlajšim tovarišem — gotovo nevede — in ta krivica se mora popraviti, kolikor jo je še sploh mogoče popraviti. Krivica se je zgodila s tem, ker se ni ukinila že preje in v drugem smislu kakor se je sedaj.

Po tej naredbi se je vstela vojaška doba učiteljev za 10 mesecev šolske službe. To pa le tistim učiteljem, kateri so bili tako srečni, da so po maturi nekaj časa — pa naj so bili meseci, tedni ali dnevi — res poučevali. Kdor je bil pa tako nesrečen — in koliko je bilo takih! — da je moral po maturi takoj k vojakom, tistim pa ne šteje „srečna“ vojaška doba nič, pa naj je trajala štiri ali pa pet let. Da je bila ta naredba v tem smislu skrajno krivična, to so izprevideli v Nemški Avstriji, ker so jo pravočasno razveljavili, da so mogli učitelji vojaki že letos spomladi delati usposobljenostne izpite brez razlike — ali so prej poučevali ali ne — po osmih mesecih fiktivnega poučevanja. Pri nas je bilo pa ravno narobe. Namesto da bi jo bili pravočasno razveljavili v podobnem smislu, so se je razne šolske oblasti in izpraševalne komisije še v majniškem terminu držale z naravnost občudovanja vredno krčevitostjo in jo vzele tako dobesedno in ozkosrčno, kakor bi je ne bil tolmačil nikdar največji in najozkosrčnejši birokrat v stari Avstriji. Normalnemu človeku, ki ni zarit v same paragrafe, kar ne more iti v glavo, da je kaj takega pri nas sploh mogoče.

Poznam mlade tovariše, ki so maturirali leta 1915. in bi delali izpit, kakor so ga delale tovarišice sovrstnice leta 1917. A so morali iti k vojakom, kjer so bili do prevrata. Po prevratu jih je pa zopet klicala domovina na bran. Šli so braniti večina prostovoljno — našo Koroško, našo Prekmurje in tako so ostali torej pri vojaki do spomladi ali poznega poletja 1919. Prosili so jeseni leta 1919. za pripustitev k izpitu, zamen. Prosili so spomladi 1920, tudi zamen. In če prosijo zdaj za jesenski termin letos, ali pa pomladanski 1921 bode tudi zamen. In tako bodo delali izpite vsled ozkosrčnosti tolmačenja te nesrečne naredbe šole mesto 1917 — jeseni 1921, ako bodo vzdržali sploh tako pri učiteljstvu. Vprašam vas gospodje okrog zelene mize: Ali je to pravica? Ali so sami krivi, da nosijo hlače? Ali je tako njih plačilo, da so se žrtvovali za domovino in jo branili naposled še prostovoljno, ko je bila nevarnost za lastno zemljo največja. Ali se s takim postopanjem ne dela očitna krivica in ne jemlje veselja do poklica ravno

najmlajšim, ki bi potrebovali še bodrila? Na vsah koncih in krajih nam primanjkuje vsaj teoretično naobraznega učiteljstva. Napravljajo se tečaji za tretjetnike ter gimnazijske in realne maturante. Na drugi strani pa se s takimle postopanjem naravnost žene naše mlade tovariše iz stanu in se jih gmotno oškoduje kar za cela leta. **Pravica in enakopravnost kje sta?**

Kako ozkostrčno se je postopalo na podlagi te naredbe in njenega modrega tolnačenja, naj navedem pa zgledov. Tovariša A in B sta bila pripuščena letos k izpitu in sta imela eden 10 in pol, drugi pa 11 mesecev fiktivne šolske službe. Bila sta pač tako srečna, da sta bila par mesecev prej nastavljena, predno sta oblekla vojaško suknjo. Tovariša C in D pa ni pripustil višji šolski svet k izpitu oziroma dotična izpraševalna komisija. In vendar je imel eden 11 in pol mesecev, drugi pa celo 17 mesecev fiktivno poučevanja. Bila sta pač tako nesrečna, da sta odšla po maturi takoj k vojakom. In neki funkcionar pri šolski oblasti se je celo izrazil, ko bi bila poučevala vsaj nekaj časa — če tudi samo en dan — pa bi bila pripuščena.

Komentarja menda ni potreba. Sveta dolžnost naše šolske oblasti je, da se ta krivica popravi. Naj se izda v tem oziru nova naredba, so kateri bodo vsi ti nesrečneži prišli vsaj letos jeseni k izpitu brez ozira na to, ali so službovali, predno so morali oditi k vojakom, ali ne. **Taka naredba pa naj se izda pravočasno, da se bodo dotičniki pripravili že za jesenski termin letos.**

Naša Zaveza pa naj ukrene vse potrebno, da se na tako naredbo ne pozabi na merodajnih mestih. To je tudi njena dolžnost.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Izredni občni zbor »Belokranjskega učiteljskega društva« bode 19. junija t. l. ob 13. uri v Semicu (šola). Dnevni red: 1. Volitev odbora. 2. Nadaljevanje zborovanja z 27. maja t. l. 3. Resolucije »Učiteljskega društva za Maribor in okolico.« 4. Raznoterosti. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 20. maja 1920 pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Predsednik pozdravi navzoče, posebno goste. V iskrenih besedah se spominja svojega nekdanjega ravnatelja mariborskega učiteljskega H. Schreinerja. Navzoči v znak sožalja vstanejo in zakličejo trikratni »Slava!«. Po odobritvi zapisnika in po prečitanih došlih dopisov nam poda tov. Cvetko obširno kritiko in oceno »Šol. lista«. K predavanju so še drugi pristavili svoja mnenja. Sprejeli so se sledeči predlogi: 1. V tem okraju se vsled raznih težkoč ne bo ustanovilo društvo »Samopomoč«. 2. Vsi člani učiteljskega društva bodo pristopili kot člani k učit. konviktu s članarino let. 4 K in sicer pod tem pogojem, ako se bodo tudi učenci bivše Štajerske sprejemali na ljubljansko učiteljsko. 3. Tovariši-ice, ki še dosedaj niso člani društva, se pozovejo, da pristopijo k naši organizaciji. 4. Člani društva, ki brez vzroka izostajajo od društvenih zborovanj, se objavijo v »Tovarišu«. 5. Društvo bo pristopilo z enir. deležem k zadrugi »Tvorica učil v Ljubljani«. 6. V sled. povišanja poštnih pristojbin se opusti vsakokratno obvestilo društvenih zborovanj po pošti. Vabilo bo pravočasno prišlo v »Tovariša«. Zavezi so se poslali sledeči predlogi: 1. Po novem šol. zakonu priznana prosta stanarina in kurjava se naj učitelstvu čim prej zagura. 2. Dosedanje funkcijske doklade šol. vod naj se mesto v kronah zanaprej izplačujejo v dinarjih. 3. Z ozirom na vedno rastočo draginjo naj se draginskih doklade primerno povišajo. 4. V lepopisju se naj uvedejo enotne oblike in vseli stopnjah. 5. Upokojenim učiteljem s polno službeno dobo se naj čimprej nakaže pokojnina v isti izmeri, kakor so bili njih zadnji aktivni prejemki. 6. Učiteljskim parom se naj namesto dveh »Popotnikov« pošilja po en izvod »Učiteljskega Udrženja«. 7. Ugodnosti znižane vožnje po železnica naj bo deležno vse učitelstvo, ne pa samo ono, ki službuje v krajih ob železniški progi. 8. Tukajšnje učitelstvo se izraža solidarno z zahtevo svojih tovarišev v Prekmurju po odstranitvi v našo službo sprejetih madžarskih učiteljev, ker isti narodni stvari več škodujejo kakor koristijo. Glede sestave domoznanske učne snovi tukajšnjega okraja se sklene, da imajo isto zbrati za svoji šolski okoliš posamezni šol. voditelji i. s. d. konca tega šol. leta, na kar se ista pošlje tov. Cvetkoti, ki jo z tozadevno izvoljenim odsekom v poštinihah uredi. Tovariš predsednik želi, da bi se učiteljskega kongresa v Beogradu v velikem številu udeležilo. Prihodnje zborovanje bode 1. julija 1920 v Ljutomeru, ker bode zopet vozil večerni vlak. Predavatelji se naj pravočasno oglašijo pri tov. predsedniku. — Tajnica.

+ Pedagoško društvo v Krškem ima svoj letošnji občni zbor v soboto, 19. t. m. v risalni dvorani mešč. šole v Krškem. Začetek ob pol 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blaginika. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev v društveno razsodišče. 6. Volitev delegatov za Zavezino skup-

ščino v Celju. 7. Predlogi in nasveti. Opozarjamo, da se bo nudil udeležencem zborovanja izreden užitek. Učenci in učence mešč. šole v Krškem uprizorijo ta dan opereto »Gorska kraljica«, ki je dosegla pri prvih vpriporitvah velik uspeh. Začetek predstave ob 3. uri popoldne. Pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

+ Velikovoško okr. učit. društvo je zborovalo 5. junija na Klopinskiem jezeru. Predsednik pozdravi navzoče, ki so se kljub neugodnemu vremenu zbrali skoro polnoštevilno. Posebej omeni in pozdravi nove člane društva. Uvodoma naglasa žalostno resnico, da je postala pedagogija koroškemu učitelstvu v zadnjem času deveta briga, ker je pač pred durmi plebscit, ki zahteva veliko truda vsakega posameznika. Nismo se zanimali za nova stremjenja na šolskem polju, prezrli smo šolstvo in tako želi neuspel v šoli. Klič k resnemu delu v šoli in zunaj šole. Nato preide na dnevni red:

1. Nova stremjenja na šolsk. polju — poročila tov. Möderndorfer. V glavnem poda misli: preustroj učiteljskega, enotna šola in rokotvorni pouk. 2. Javna kvalifikacija — poročila tov. Čopić. Sprejme se po živahni debati sledeči protest: Učitelstvo velikovoškega okraja, zbrano na svojem rednem zborovanju 5. junija 1920. na Klopinku, protestira proti naredbi poverjenišva za uk in bogočastje z dne 23. 4. 1920, štev. 194, U. L. št. 52, s kratko motivacijo, da naredba v tej obliki ne odgovarja demokratičnim načelom. 3. Sestanek v Mariboru in UJU — poročila tov. Hren. Konča: Prejcoslej vztrajamo na tem, da se ustvari še to jesen enotna strok. organizacija, ki bo imela edino nalogo braniti samo gnotne in moralne pravice učitelstva in se boriti za častni primeren razvoj šolstva.

4. Članarina — poročila tov. Mencingerjeva. Sprejme se gloslasno predlog, da odposlije šolska vodstva društvu 1. julija in 1. septembra vsakokrat po 60 K članarine, da se izogne društvu neprijetnim terjatvam. 5. Delegati za Zavezino zborovanje v Celju: Magerl, Hren in Čopić, namestnika: Mencingerjeva in Möderndorfer.

6. Slučajnosti: Priporočila se knjižica, ki jo je izdal Narodni svet za Koroško: »Koroška vigrad«. Razprava o nar. propagandnem delu z ozirom na bližajoči se plebscit.

Predsednik se zahvali za številno udeležbo in zaključil zborovanje. —

+ Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja ima svoj redni občni zbor dne 3. julija v Vel. Laščah. Pričetek ob 10. uri dop. Vzpored: 1. Pozdrav po predsedniku. 2. Poročilo društva. 3. Volitev dveh preglednikov računov. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev učiteljskega razsodišča. 6. Razgovor o novem načrtu zakona o narodnih šolah. 7. Kako si učitelj ustvari in ohrani svoj ugled. Poročevalac P. Štefančič. (Poročilo odpade, ako pride poročat o socializmu vsled sklepa zadnjega zborovanja naproseni govornik iz Ljubljane.) 8. Posamezni nasveti in predlogi. Tovariši, tovarišice! Kakor že dvakrat letos, doprinesite dokaz žive vneme za razvoj društva in stanovske zavednosti tudi to pot z obilno udeležbo! — Predsednik.

+ Učiteljsko društvo za pliberški okraj je imelo dne 19. maja 1920 v Pliberku svoj redni občni zbor. Dnevni red je obsegal predavanje tovariša J. Velnarja o telovadbi v ljudskih šolah, predavanje tov. P. Močnika o slovenskem jezikovnem pouku na Koroškem, poročila tajnika in blaginika, volitve in razno.

Po temeljitim in strokovnem predavanju tovariša Velnarja se sklene, da priredi predavatelj v področju društva 2 enodnevnega telovadna kurza, in sicer enega v Pliberku, drugega v Guštanju. Tovariš Močnik je predaval o jezikovnem pouku s posebnim ozirom na slovensko koroško narečje in tuje, ki so se v teku dolge dobe germanizacije vrinile v naš jezik. Vsekar temeljito predavanje je bilo velikega pomena zlasti za tovariše, ki so prišli iz drugih slovenskih dežel in ki nalete pri jezikovnem pouku zaradi nepoznanja koroškega narečja in razmer vsak hip na težkoče.

Iz poročila tajnika je razvidno, da je imelo društvo v svojem prvem društvenem letu pet zborovanj. Da ni bilo število zborovanj večje, temu so bile krive razmere časa. Neugodna, še bolj pa nestabilna zveza železnic, ustavljen promet, infekcijske bolezni — vse to je sililo k neprostovoljnemu čakanju. Blaginikovo poročilo izkazuje: dohodkov 2206 kron 88 vin., izdatkov 1897 K 4 vin. Prebitek 409 K 84 vin.

Pri volitvah je bil predsednikom zopet enoglasno izvoljen naš že utrjen koroški bojevnik Peter Močnik, nadučitelj v Pliberku. Tudi ostali odbor je do malih sprememb neizpremenjen.

V poteku zborovanja so se sklenile resolucije, naglašujoč, da naj bo učitelstvo v prvi vrsti strokovna stanovska organizacija, neodvisna od vsake politične stranke. Glede naredbi o ocenjevanju učitelstva javnih ljudskih in meščanskih šol se sklene in sprejme sledeča resolucija: Učiteljsko društvo za pliberški okraj, zbrano na svojem občnem zboru dne 19. maja 1920 v Pliberku, odločno protestira proti naredbi poverjenišva za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjevanju učiteljev (ic) na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji s kratko motivacijo, da naredba ne odgovarja načelom demokratične države.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je imelo 10. junija svoje izletno zborovanje v Limbušu. Udeležba je bila zelo dobra, vkljub nestanovitnemu vremenu, posebno, ker je na predvečer močno deževalo. Zborovalce je bilo 52. Nekateri so prišli peš zelo daleč. Tako so morali trije korakati sedem ur, zato pa nas je njih poset tembolj razveselil. Vidi se, da se vzbujajo zanimanje tudi v naših vrstah. Zborovanje se je vršilo v limbuški šoli. Predsednica pozdravi goste — tudi domačini, med njimi g. župnik, so se udeležili vsled poučnega predavanja zborovanja. Nadalje pozdravi gospoda nadzornika Lichtenwalnerja ter se mu lepo zahvali, da vsestransko pod-

pira društveno delovanje. Potem je sledilo predavanje strok. učit. g. Priola o: »Bodočih smernicah sadjarstva«. Pazljivo smo sledili zanimivemu predavanju. Povedal nam je, katere vrste se naj v bodoče pri nas sade: mašunčke, Baumanova renetta, londonski pepinek, renski bobarec in še nekatere druge. Opisal, kako se sadje spravljaj, kako sadno drevje oskrbuje, kako se čuvamo škodljivcev. Opozoril nas je na zanimiv, biološki način zatiranja škodljivcev v Ameriki: kjer se je škodljiv kapar na limonah in pomarančah zatiral z uvozom sovražnega hrošča iz Evrope. Opozoril je, da se je že našlo takega uspešnega sovražnika za jabolčnega zavijača itd. Celo predavanje vam ne morem napisati. Potem se je predsednica zahvalila gostom za prijazen poset ter prekinila zborovanje za pet minut. Ko smo nadaljevali, so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj smatra ustanovitve Slomškove zveze za Štajersko kot popolnoma nepotrebno, ker bodo po novih društvenih pravilih vsa okrajna učiteljska društva stanovska, strokovno-nepolitična in so potemtakem lahko združeni vsi učitelji in učiteljice različnega mišljenja. Z ustanovitvijo Slomškove zveze pa se hoče le zanesti v naše vrste razdor in prepir, da bi se nas oslabilo. Od našega društva ne prestopi nobeden.

2. Društvo pristopi z deležem 400 K zadrugi »Tvorica učil«.

3. Ako se bode še, kakor je to nameravano, ustanovilo več zdraviliških domov, naj se ustanovi eden, kje ob morju, kakor ga ima češko in moravsko učiteljsko društvo na Rabu.

4. V »Popotniku« se naj rezervira kotiček, kjer lahko učitelstvo objavi različna vprašanja, ako hoče imeti o pouku to ali ono pojasnilo.

5. Uradni list naj se naroči samo za šolsko vodstvo, krajni šolski svet ga malokdaj rabi. A naj ima za šolske, politične in dr. zadeve posebno kazalo.

Po zborovanju je bil skupen obed v gostilni Srečko Robiča. Tovarišice so nam umetniško okrasile skupno mizo, da je bilo videti, kot bi prišli na svatbo. A gostilničar je skrbel za žlahtno vince in okusno jed. Tako nam je čas v veselju družbi le prehitro potekel. Predno smo se razšli, smo obiskali grob tukajšnjega domačina, dolgoletnega prijatelja učitelstva, bivšega dež. odbornika in poslanca Franca Robiča. Ob grobu smo zapeli: »Blagor mu, ki se spočije«. — Posebno se nam je dopadel proroški napis na nagrobnem kamnu, ki označuje delovanje poslanca F. Robiča: »Prost naj bode, prost moj rod, — na svoji zemlji svoj gospod!« Ta napis je l. 1914. vražja roka pomazala s črnolom.

Vrnivši se s pokopališča se nam je pridružil sin pokojnikov g. dr. Hugo Robič, primarij na mariborski bolnišnici ter se je učitelstvu v ime- nu vdove in v svojem imenu s prijaznimi besedami zahvalil, da smo se hvaležno spominjali njegovega očeta.

Ko smo se razšli, je prišla k nam mlada, boječa, prvo leto službojoča učiteljica in rekla: »O! še enkrat napravite tako zborovanje!« Draga, tvoje besede so nas zelo razveselile; so nam dokaz, da si pridobivamo mladino in ta je naša bodočnost.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 29. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem dnevnem redu:

1. Citanje zapisnika. 2. Poročilo pregledovalcev računov za leto 1919. 3. Dopisi. 4. Stanovske in društvene zadeve. 5. Javna kvalifikacija. 6. Pogovor o Načrtu zakona o narodnih šolah za kraljestvo SHS, predelanem po »Zavezi«. (Cenjeni člani naj blagovole vsebino tega načrta proučijo in načrt sam (priloga Učit. Tovarišu št. 23) prinesli s seboj k zborovanju.) 7. Volitev članov v »Društveno učiteljsko razsodišče« in delegatov za Zavezino delegacijsko zborovanje v Celju ali Mariboru. 8. Slučajnosti. 9. Plaćevanje članarine.

Ker je to zborovanje zadnje v letošnjem šol. letu, prosi polnoštevilno udeležbo — odbor.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj (slavnostno zborovanje). Petdeset let je minilo, kar se je rodilo »Cillier Lehrerverein«. Mladini se je pa posrečilo doseči, da je društvo dobilo ime, ki je odgovarjalo duhu večine društvenikov. Razmere so zahtevale, da se je društvo nekaj časa imenovalo »Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj«. Danes se pa društvo zopet imenuje »Učiteljsko društvo za celjski okraj«. Društvo je torej eno najstarejših pa tudi najštevilnejših. Kar pa je najvažnejše, je to, da je bilo društvo ves čas eno najagilnejših in da so se v njem rodile misli, na podlagi katerih sta se rodili Zaveza in Zveza.

Kaj čuda, če je zanimanje za slavnostno zborovanje, ki se je vršilo v četrtek dne 10. t. m. v imponentni stavbi mestne osnovne šole v Celju, raslo od dne do dne ter našlo viden izraz v skoraj polnoštevilni udeležbi društvenikov in v lepem številu milih gostov od blizu in daleč.

Za uvod je zapel pevski zbor pod vodstvom tov. Prejla lepo pesem. Nato pozdravi predsednik društva tov. naduč. Sivka navzoče. Posebej imenuje bivšega učitelja, sedanjega trgovca Toneta Brezovnika iz Voljnika, tajnika Zaveze Vilibalda Rusa iz Kranja, bivšega okr. šol. nadz. Zupaneka, dolgoletnega ude društva upokojenega učitelja g. Logarja, zadržnega tajnika Lešničarja, urednika Spindlerja in navzoče tovariše iz drugih okrajev po njih predsednikih tovariša Gnusa, tov. Jakšeta in Kurbusa. Med zborovanjem je vstopil ravnatelj tukajšnje realne gimnazije g. ravnatelj Jeršinovič, katerega je tov. predsednik posebej pozdravil kot prvega ravnatelja celjske gimnazije, ki je počastil društvo s svojo navzočnostjo. Po pozdravu je govoril predsednik jubilaru k 50 letnici čestitko in želel, da bi bilo društvu dano praznovati še več jubilejev.

Po teh besedah je deklamovala tov. Fani Pristovska pesem, ki jo je spesnil tov. Franjo Roš iz St. Pavla.

In nastopil je častitljiv, a po duhu vedno mlad častni član društva, tov. nadučitelj Armja Gradišnik in govoril slavnostni govor. Popisal je v kratkih, a jedrnatih besedah, kako je društvo nastalo in se razvijalo. Poudaril je osobito, da je stalo dve tretjini časa svojega obstanka odločno na narodni podlagi, da je skrbelo kot strokovno društvo za duševni, materialni in socialni napredek učitelstva, da je gojilo idealizem, ki je v njem edinem učiteljsko vedno našlo najde in bo našlo nteho, da je gojilo odkrito, srčno kolegialnost med društveniki. V bodoče stoji društvo odločno na narodni podlagi in vne-maj društvenike, da vzgojujejo mladino vedno in povsod v strogo narodnem duhu. Društvo vzbujaj in goji stanovsko zavest ter kolegialnost tudi v prihodnje. Negujmo nadalje idealnost, držimo jo kvišku kot najsvetejšo svetlini! Učitelstvo je reprezentant inteligence in ko tako ter kot pionir kulture poklicano, da po-vzdigne intelekt naroda in ga izobrazuje tudi so-čialno. Z besedami: »Sursum corda!« je skončal slavnostni govor, ki mu je sledilo burno odobranje.

Tajnik Zaveze Vil. Rus opraviči odsotnost predsednika tov. Jelenca in prinaša pozdrave Zaveze. Ko poda v splošnem zgodovino učiteljskega gibanja izza 60 let, omeni, da je celjsko društvo mati Zaveze in posredno snujoče se Unije, o kateri nam je podal jako zanimive podatke.

G. ravnatelj Jeršinovič pozdravi zborovalce kot učitelje in kot sin učitelja, ki pozna težave učitelja odgovoril. Iz srca je govoril stavke: »Zovejo vas pionirje kulture, kadar klonete pod pezo razmer: prezirno gledajo na vas, kadar mirno prenašate svojo usodo«. Učitelstvo je delavstvo bodočnosti bolj ko sedajnosti. Da Bog, da se mu posreči vcepiti bodoči generaciji samozavest, ki prinese boljše bodočnost!

Bivši učitelj trgovec Tone Brezovnik pripoveduje zanimive spomine iz prvih časov učiteljskega društva in o poznejših težkočah. Tov. Gnus govori o zadevi uč. zdrav. doma. Tovariš Brinar Franjo poziva navzoče k pristopu Jugoslovanske Maticе.

Tov. predsednik se zahvali vsem, ki so pripomogli k temu, da je proslava 50 letnice uč. društva sijajno uspela, kar najskrepeje ter zaključil slavnostno zborovanje. Pevski zbor zapoje še nekaj pesmic in učitelstvo se poda na dvorišče ter se da slikati v spomin na slavnostni dan.

Po zborovanju je bil banket v Nar. domu, pri katerem se je izpregovorila marsikatera duha dvigajoča beseda, dokler niso prihajajoči vlaki pozivali na odhod. Ločili smo se v zavesti, da smo preživeli dan, ki ga smemo šteti med najlepše in v prepričani, da nam ostane v neizbrisnem spominu.

+ Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart v Sl. g. je zborovalo dne 10. junija 1920 pri Sv. Trojici v Sl. g.

Predsednik tov. Franjo Kranjc prisrčno pozdravi vse došle tovarišice in tovariše, čestita tov. Radosl. Kopicu k imenovanju šolskim ravnateljem, omenja njegove zasluge za slovensko šolo pri Sv. Lenartu v Slov. g. na bivših vročih tleh, spominja se žalostnih razmer l. 1914., ko je dragi nam tov. Kopic moral prestat bridke dneve; po zatemneli zvezdi dočkal je vendar krasno bleščečo sonce. Naj mu sedaj blešči do skrajnih mej njegovih dni. Nato prisrčno pozdravi društvu novo pristopila ude tov. Cirila Vobič in njegovo gospo soprogo Emo Vobič. Čestita obema na lepem imenovanju pri Sv. Trojici — sredi Slov. g., ter jih v imenu društva povabi k marljivemu sodelovanju za povzdigo moči in časti našega društva. Nadalje čestita se tov. Iv. Majhen, ki je imenovan za nadučitelja pri Sv. Benediktu. V vznesenih besedah omenja vrle zasluge društvenega blaginikarja Radoslava Kovarčiča, katerega je društvo imenovalo 4. marca 1920. l. svojim častnim članom. Izroči se mu krasno izdelana častna diploma, znak priljubljenosti in njegovih zaslug. Navzoči zapoje po izročitvi diplome »Lepa naša domovina«. — Nato prečita predsednik došlo laskavo pohvalo od strani blaginikarja naše Zaveze, kateri je poročal, da je naše društvo prvo, ki ima vzorno blaginikarjsko vodstvo. Tov. Kovarčič se v gijnjenih besedah zahvaljuje za lepo darilo, ki mu bo lep spomin prijateljske zveze.

Nato omeni predsednik spremembe pri društvu. Šola Sladki vrh se je prikopila mariborskemu okraju. Tovarišica Janežičeva je odšla na Koroško. V odbor za okrajno učiteljsko knjižnico se namesto tovariša Safariča, ki je odšel v Murško Soboto, izvoli tovarišica Grossmann.

Zadnji zapisnik se prečita. Ta se popravi v tem, da tovarišica Ivanka Kocmut ni pridržena drugi šoli, ampak je na dopustu.

Sklene se, da društvo izreče zahvalo gosp. nadzorniku Koropcu in župniku gosp. Gomilšek za dosego sklepa preložitve šolsk. začetka na jesen. Učiteljski Tovariš št. 11, z dne 18. marca 1920 vsebuje dopis »Upokojen s celo plačo!«, ta članek se mora udeležiti. Predsednik predlaga, da ostanjejo upokojeni še nadalje ude tistega društva, v katerem so bili vpisani, ko so vstopili v pokoj. Društvo bode skrbelo za njihov dobrobit, ne bo jih zapustilo. Krivice, ki se gode tem našim tovarišem, se morajo popraviti. Solidarnost tudi za te velja.

Načrt za preosnovo pravil okrajnih učiteljskih društev se pretrese in sklene se ravnati se po njih.

»Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb« za naš okraj vabi učitelstvo k rednemu obč. zboru, ki se vrši 13. 5. 1920. Tov. Kopic tajnik omenjenega društva, povdarja važnost tega društva. Učitelj-vzgojitelj mladine je prvi poklican, da podpira to društvo. Občnega zbora se naj udeležijo vsaj 1 učitelj(ica) vsake šole. Sklene se, da vsak društvenik prispeva po svojih močeh.

Na učiteljski konvikt naj društveniki ne pozabijo.

»Protialkoholno gibanje«, odlok okraj. šolsk. sveta z dne 14. 5. t. l., št. 5230 se pretrese ter sklene, v tem smislu marljivo delovati primeren krajnjem razmeram. V šoli se naj večkrat omenja pogubonosni vpliv alkohola, posebno tu v vinorodnih krajih.

Pri zborovanju 4. 3. 1920. se je pobiralo za rezervni sklad. Tovariši-ice), ki takrat niso bili navzoči, se prosijo, naj osebno odposlijejo prispevke — najmanj 10 K.

Učiteljskega kongresa v Beogradu se udeležijo: Jak. Kopic, Anton Vogrinec, Viktorija Trošt, Antonija Fabjan, Jožica Petelin, Jožica Premrov.